

רקע והליך פיתוח מאגר היגדי השאלון

אביטל מושינסקי, דניאל גילון, דוד ציגלר, גלעד סופר ואפרת בן ברק

ייעוץ וחשיבה ✓

תמי קנת-כהן ✓

תכנון הניסויים והרצתם ✓

גלית קלפר ודוד עזורי ✓

תרגום לשפות ✓

כמאל קיזל, טאהר עזאם, אימאן אלבוויראת, ג'מיל אבראהים, שפאא חיידר, סוזן אבראהים, עבד

אבראהים, ג'נין וולפסון, מרלין קורנשטיין.

מהי אישיות?

האם אישיות היא תכונה קבועה או מצב משתנה?

תכונה - האישיות היא דפוס יציב של התנהגות מעבר למצבים משתנים ✓

מצב - התנהגות היא גמישה ותגובתית למצבים שונים ✓

שילוב - האישיות היא שילוב של תכונות קבועות, והתנהגויות משתנות בהשפעת מצבי חיים. השילוב מביא להתנהגויות מגוונות שאינן ניתנות לניבוי מלא.

הנחות ומאפיינים של שאלוני אישיות

התכונה הנמדדת יציבה. ✓

מדגם ההתנהגויות הנמדדות על ידי כלי המדידה מייצגים את התכונה הנמדדת. ✓

יש קשר בין מדגם ההתנהגויות הנמדדות באופן ישיר על ידי המבחן והתכונה הפסיכולוגית החבויה שהם מייצגים. ✓

כלי המדידה הינו אובייקטיבי וסטנדרטי. ✓

מודל חמשת הממדים (Big-5)

אפיון האיטיות על בסיס חמישה ממדים מרכזיים:

יציבות רגשית (נוירוטיות) ✓

מוחצנות ✓

פתיחות ✓

נעימות ✓

מצפוניות ✓

הרקע לפיתוח השאלונים

נועדו לסייע באבחון פסיכיאטרי ופותרו בשיטה אמפירית.

שלבי הפיתוח:

1. בניית פריטים על סמך: ספרות פסיכיאטרית, שאלוני אישיות, ראיונות עם מטפלים וניסיונם הקליני של המפתחים.
2. זיהוי קבוצה קלינית המתאימה לכל קטגוריה ורק לה.
3. זיהוי הפריטים המבחינים באופן חד-משמעי בין הקבוצה הקלינית לקבוצת הביקורת.
4. תיקוף צולב של הפריטים המבחינים.
5. הגדרת מדדים/סולמות לבדיקת מהימנות השאלון.

דוגמאות להיגדים בשאלוני אישיות

- אני נוטה לקבל החלטות מהר ✓
- אני מרגיש נוח לתת הנחיות והוראות לאנשים ✓
- אני לא מרחם על מישהו שכל הזמן רק מתחבט ולא בטוח בעצמו ✓
- אני בדרך כלל יכול לשנות את ההתנהגות, כדי שתתאים לחברה סביבי ✓
- אני לא סומך על הרבה מהאנשים שאני פוגש ✓
- לפעמים אני מרגיש שהייתי רוצה לקלל ✓
- מאוד חשוב לי להיות חופשי לעשות מה שאני רוצה ✓
- כשאני מרגיש שמישהו לא אוהב אותי, אני חש פגוע ✓
- אנשים המתקשים לקבל מרות, אינם יכולים להיות אזרחים טובים ✓
- עם כל הצער, כנות ויושר לא תקדם אותנו בעולם ✓
- מילים כמו 'אולי' ו 'יתכן' מגבילות את יכולת החשיבה שלנו ✓
- בכל מה שקשור לדעות שלי, אני עומד על שלי ולא משנה מה אחרים מרגישים כלפי זה ✓
- לדעתי אנשים פגיעים ורגישים מדי, וזה יהיה לטובתם אם הם יתקשחו ✓

הבעייתיות בשאלוני אישיות

שאלוני אישיות פותחו במקור לצרכים של אבחון וטיפול פסיכולוגי ופסיכיאטרי, ולא לצורך קבלת החלטות חורצות גורל בקבלה ללימודים או במיון והשמה לעבודה. ✓

שאלונים אלו נסמכים על דיווח עצמי ולכן קל "לזייף" בהם וקשה לסמוך עליהם. ✓

קל לענות על רבים מן ההיגדים בשאלון לפי "הגיון בריא", הבנה חברתית ורצייה חברתית. ✓

קשה לתקף שאלוני אישיות. ✓

יתרונות של שאלוני אישיות

יתרונות

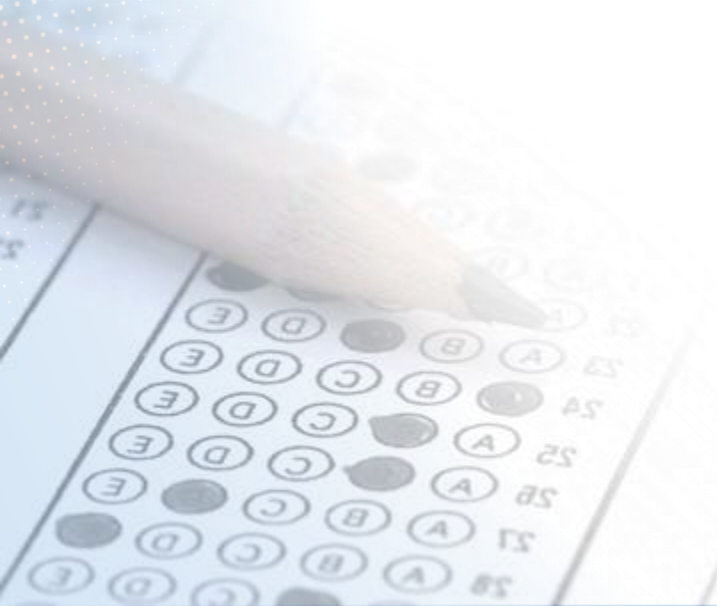
- זולים ✓
- קלים להעברה ✓
- אובייקטיביים ✓
- נדרשים כיום בהליכי מיון למקצועות טיפוליים ✓

ממצאים (יחסית) עקביים

יש מקום לשאלוני אישיות בתהליכי מיון ✓

יש להשתמש במבחנים רלוונטיים לתפקיד לאחר הבנה של התכונות הרלוונטיות
והרצויות לתפקיד ✓

מומלץ לשלב כלי הערכה נוספים בתהליך קבלת ההחלטות (את מי לקבל
לעבודה או ללימודים). ✓

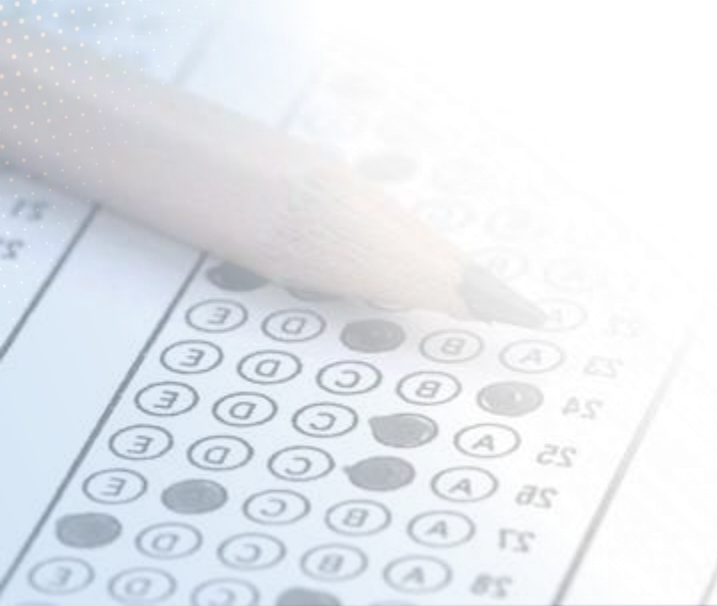

שאלון שאול – שאלון אישיות למיון

מבוסס על מודל חמשת הממדים ✓

פותח על מנת לספק מדידה איכותית של אישיות לשימוש בהקשר תעסוקתי. ✓

כל פריט מורכב משני היגדים ועל המשיבים לסמן את זה שמאפיין אותם יותר -
"בחירה כפויה" (הבחירה הכפויה מפחיתה את ההשפעה של רצייה חברתית). ✓

שאלון שאול – שאלון אישיות למיון

שאלון אישיות אדפטיבי: בחירת ההיגדים נעשית על סמך בחירות קודמות של ✓

המועמדים

לפיכך מספר השאלות, יחסית לשאלוני אישיות אחרים שבהם יש מספר מאות של היגדים, ✓

קטן יותר

פחות זמן ✓

פחות חשיפה של פריטים ✓

ממלאי השאלון יכולים לבחור אם ההיגדים יוצגו להם – ✓

בלשון נקבה או בלשון זכר ✓

בערבית או בעברית ✓

IPIP

International Personality Item Pool

- ✓ הגדרה עצמית - שיתוף פעולה מדעי לפיתוח מדדים מתקדמים של אישיות והבדלים אישיים אחרים...
- ✓ האתר כולל 3000 היגדים
- ✓ האתר פתוח לכולם

IQIP - מספר תכונות לממד

פתיחות	יציבות רגשית	מצפוניות	נעימות	מוחצנות
44	50	49	35	32

פיתוח טבלת התכונות הנמדדות בכל ממד

כל אחד מחמשת הממדים כולל תכונות/מאפיינים רבים

הסרת מאפיינים חופפים/כפולים ✓

קיבוץ מאפיינים לקטגוריות ✓

קביעה של אותו מספר תכונות בכל קטגוריה ✓

מכיוון שישנם מאפיינים ששייכים ליותר מממד אחד: קביעה לאיזה ממד מאפיינים אלו שייכים ✓

הוספת פריטים על ידי הצוות ✓

בדיקת רמת ההסכמה בין השופטים ✓

תיקון הטבלה על סמך הגהות ✓

לאחר פיתוח הטבלה

מלאכת התרגום ✓

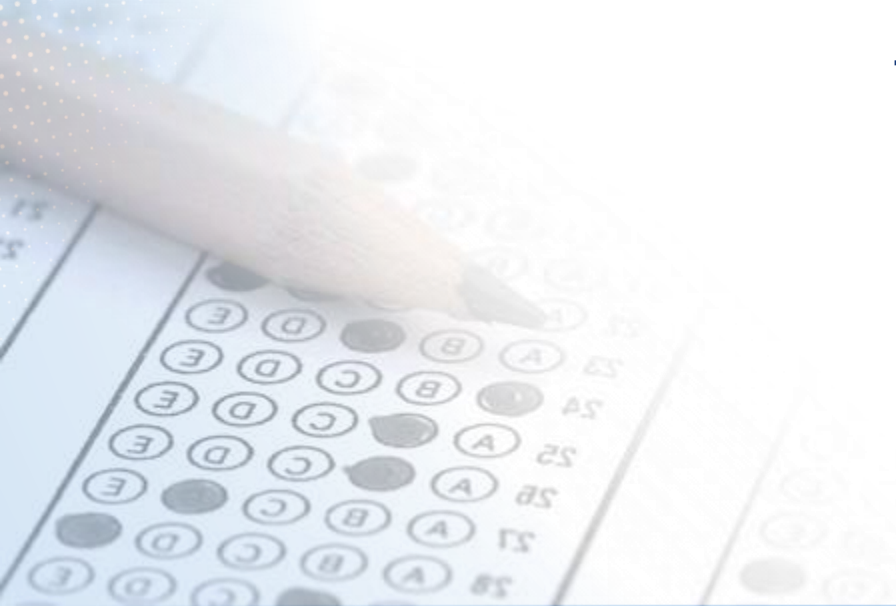

דילמת התרגום

האם לדבוק בניסוח ובתחביר המקוריים ✓

או

האם לדבוק בסמנטיקה ובפרגמטיקה ולכוון לכוונת ההיגד ✓

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים

2. אני לעולם לא קורא תיגר

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים

2. אני לעולם לא קורא תיגר

3. אני לעולם לא מערער על דברים

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים

2. אני לעולם לא קורא תיגר

3. אני לעולם לא מערער על דברים

4. אני לא יוצא חוצץ

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים

2. אני לעולם לא קורא תיגר

3. אני לעולם לא מערער על דברים

4. אני לא יוצא חוצץ

5. איני נוהג להטיל ספק במה שנאמר לי

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

.1 אני לעולם לא מאתגר דברים

.2 אני לעולם לא קורא תיגר

.3 אני לעולם לא מערער על דברים

.4 אני לא יוצא חוצץ

.5 איני נוהג להטיל ספק במה שנאמר לי

.6 לעולם איני מערער על דברים שמוצגים בפני

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים
2. אני לעולם לא קורא תיגר
3. אני לעולם לא מערער על דברים
4. אני לא יוצא חוצץ
5. איני נוהג להטיל ספק במה שנאמר לי
6. לעולם איני מערער על דברים שמוצגים בפני
7. לעולם איני מפקפק במה שנאמר לי

דוגמה

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

1. אני לעולם לא מאתגר דברים
2. אני לעולם לא קורא תיגר
3. אני לעולם לא מערער על דברים
4. אני לא יוצא חוצץ
5. איני נוהג להטיל ספק במה שנאמר לי
6. לעולם איני מערער על דברים שמוצגים בפני
7. לעולם איני מפקפק במה שנאמר לי
8. לעולם איני מטיל ספק במה שנאמר לי

והמנצח/ת

Original statement: ✓

I never challenge things. ✓

Translation: ✓

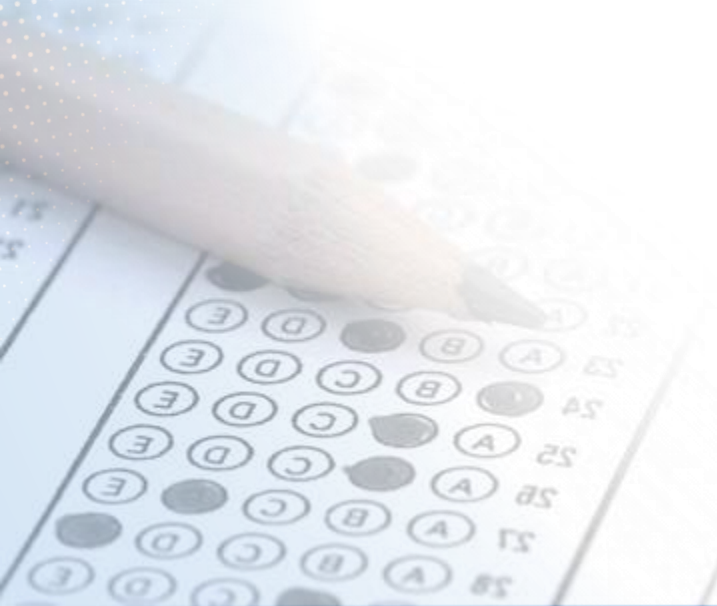
1. לעולם איני מטיל ספק במה שנאמר לי

דילמת התרגום

האם לדבוק בניסוח ובתחביר המקוריים ✓

או

האם לדבוק בסמנטיקה ובפרגמטיקה ולכוון לכוונת ההיגד ✓

כלומר

על אף שההיגדים באנגלית לכאורה קצרים וברורים: התרגום קשה ✓

נדרשת עבודה רבה ✓

אין תשובה נכונה מהו התרגום הנכון – דילמת התרגום ✓

בסופו של דבר צריך לקבל החלטה ✓

עדכון מאגר ההיגדים על בסיס מחקרים

✓ **מחקר מומחים** - משיבים דוברי עברית וערבית, בעלי ניסיון בהערכה, העריכו את מידת הרצויה החברתית ואת הכיוון של ההיגדים ביחס לתכונות ($n=32$). בנוסף, הם העריכו האם ההיגדים בהירים ו\או פוגעניים.

✓ **מחקר מדרגים** - משיבים מאוכלוסיות היעד של השאלון (דוברי עברית וערבית, בגילאי 20-40, בוגרי 12 שנות לימוד ומעלה) דירגו עד כמה כל היגד מתאר אותם בסולם שנע מ-"לא מתאר אותי כלל" ועד "מתאר אותי במידה רבה מאוד" ($n\approx 500$).

עדכון מאגר ההיגדים על בסיס מחקרים

התווספו היגדים לממד מוחצנות. ✓

הוסרו היגדים: ✓

פוגעניים או לא בהירים. ✓

שנמצא פער בין הממצאים שהתקבלו עבורם בעברית ובערבית. ✓

שעלה מהממצאים שהם לא מייצגים היטב את הממד. ✓

תודה רבה

Avital Moshinsky: avital@nite.org.il

Daniel Gilon: daniel@nite.org.il